

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ТРАДИЦІЇ ТА НОВІ НАУКОВІ СТРАТЕГІЇ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

*24–25 червня 2022 р.
м. Київ*

Київ
Інститут інноваційної освіти
2022

8. Шульга Є.В. Особливості правосуб'єктності осіб в адміністративно-деліктних відносинах // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Юридичні науки. – 2017. – № 3. – С. 44–49. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2017_3_10

УДК 349.2

Герасименко О.О.,

аспірант кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Державного торговельно-економічного університету
<https://orcid.org/0000-0002-2504-0637>

ВИНА ЯК ОЗНАКА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Необхідною умовою вичерпної правової характеристики та правильної кваліфікації адміністративних правопорушень є аналіз їх суб'єктивної сторони, яка відображає внутрішній, психологічний аспект протиправного посягання. Сучасна теорія права виходить з того, що будь-яке правопорушення становить прояв вищої нервової діяльності людини [1, с. 23]. Будучи фактом об'єктивної дійсності, правопорушення завжди втілюється в певному акті людської поведінки, але сам по собі акт поведінки (як певний стан або фізична діяльність) не може слугувати надійним критерієм для констатації протиправності та суспільної небезпеки скоєного. Адже на практиці зовні протиправний вчинок при детальному розгляді його психічних “рушіїв” (цілей, мотивів тощо) здатен виявитись цілком безпечним для суспільства і відносин у ньому.

Слід також зважати на те, що у вітчизняному адміністративному законодавстві об'єктивні ознаки ряду правопорушень описані абсолютно однаково. Інколи різниця між ними криється виключно у площині людської психіки. Встановити цю різницю (а отже, й кваліфікувати відповідні правопорушення) без урахування суб'єктивної сторони – задача нездійсненна. Як підкреслює А.В. Нефедова: “без встановлення змісту психічних процесів, які інспірують та супроводжують протиправний вчинок, у ряді випадків дуже складно віднайти чітку грань між правомірним діянням та правопорушенням. І взагалі неможливо розмежувати склади тих деліктів, в яких об'єктивні ознаки цілковито тотожні, а ступінь суспільної небезпеки розрізняється залежно від стану свідомості та спрямування волі порушника. З огляду на це, в ході кваліфікації адміністративного проступку важливо з'ясувати не лише фактичний (об'єктивний) аспект посягання, але і його суб'єктивну сторону [2, с. 140–141]”.

За загальним визнанням, обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення є вина – негативне ставлення порушника до вчинюваного ним протиправного діяння та його суспільно-шкідливих наслідків [3, с. 3; 4, с. 83; 5, с. 195; 6; 7, с. 58]. Визначаючи у ст. 9 КУпАП адміністративне правопорушення, як: “протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, котра посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [8]”, законодавець відносить вину до інтегральних ознак адміністративного правопорушення, без яких таке правопорушення об'єктивно неможливе.

Тим самим законодавець звертає увагу на те, що всяке діяння, у тому числі й адміністративний проступок, знаходиться під контролем свідомості особи, що його вчинила, – зазначають В.К. Колпаков і В.В. Гордєєв, – якщо особа свідомо чинить заборонене адміністративно-деліктними нормами діяння, то це значить, що її психічне відношення до інтересів суспільства, держави і громадян є негативним [9, с. 100]. “Закон розглядає протиправну дію (бездіяльність) певної особи лише в тому випадку, коли має місце вина цієї особи, тобто, якщо вчинене було здійснено навмисно або з необережності. Наявність вини є невід'ємною ознакою адміністративного проступку”, – продовжує цю думку О.В. Панасюк [10, с. 136]. “Без вини немає складу адміністративного проступку, і немає адміністративної відповідальності за нього, навіть, якщо відповідне діяння формально і порушило певні правові установлення”, – резюмує професор А.І. Берлач [11, с. 244].

Зауважимо, що чинне адміністративно-деліктне законодавство не містить визначення такого поняття як “вина”. Попри те, що однойменний термін у КУпАП, МК України та інших нормативно-правових актах використовується досить часто, його зміст на законодавчому рівні наразі не розкритий. Подібна ситуація, за якої одна з ключових категорій адміністративно-деліктного права (а саме такою є категорія вини) тривалий час лишається без офіційного визначення, анітрохи не сприяє упорядкуванню понятійно-категоріального апарату адміністративного права та породжує велику кількість доктринальних різночитань [12, с. 93–95]. На наш погляд, наявну законодавчу “прогалину” обов'язково треба заповнити. Зокрема, чинний КУпАП варто доповнити статтею 9-1 “Вина” наступного змісту: *“Виною є психічне ставлення особи до вчинюваної нею протиправної дії або бездіяльності та її шкідливих наслідків, виражене у формі умислу або необережності”*.

В умовах законодавчої невизначеності загального поняття вини констатація наявності/відсутності вини у діях (бездіяльності) особи здійснюється практиками на підставі ст.ст. 10 та 11 КУпАП, якими визначені дві можливі форми вини: умисел і необережність [13, с. 110–112; 14]. Як

цілком справедливо підкреслює В.К. Колпаков, тільки навмисне або необережне ставлення до своєї протиправної поведінки може засуджуватись державою, тільки в цих двох формах може існувати вина. Таким чином, встановлення вини зводиться до доведення того, що діями суб'єкта проступку керував умисел, або вони мали необережний характер [15, с. 248; 16, с. 67]”.

Адміністративне правопорушення визнається умисним, якщо порушник у процесі його вчинення усвідомлював протиправний характер своїх дій (бездіяльності), передбачав їх шкідливі наслідки та бажав або свідомо допускав їх настання (див.: ст. 10 КУпАП). У свою чергу, необережність має місце у двох випадках: по-перше, якщо порушник передбачав можливість настання шкідливих наслідків вчинюваних ним дій (бездіяльності), проте легковажно розраховував на їх відвернення; по-друге, якщо порушник не передбачав можливості настання шкідливих наслідків, хоча міг і мав їх передбачити (ст. 11 КУпАП) [8].

Аналіз зазначених форм вини свідчить про те, що і умисел, і необережність втілюють у собі поєднання двох аспектів людської психіки: інтелектуального та вольового. Інтелектуальний аспект вини проявляється в усвідомленні людиною протиправності і суспільної небезпечності своєї поведінки, тоді як вольовий аспект – характеризує ступінь її зацікавленості (прагнення) у спричиненні шкідливих наслідків.

Список використаних джерел

1. Гуржій Т.О. Інтро-об'єктна діалектика адміністративно-деліктного концепту вини. *Право України*. 2006. № 1. С. 23-25.
2. Нефедова А. В. Кваліфікація адміністративних проступків на автомобільному транспорті : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 ; Київський національний торговельно-економічний університет. Київ, 2021. 258 с.
3. Лук'янець Д. М. Вина як суб'єктивна підстава адміністративної відповідальності та проблеми її визначення. *Адвокат*. 2004. № 7. С. 3-6.
4. Берізко В. М. Особливості складу адміністративного правопорушення у сфері протидії легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С. 80-83 URL: http://lsey.org.ua/1_2017/21.pdf
5. Новицька М.В. Класифікаційний аналіз видів адміністративних правопорушень за ступенем суспільної небезпеки : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2020. 195с.
6. Гуржій А.В. Підстави адміністративної відповідальності за порушення правил перевезення небезпечних, великовагогових і великогабаритних вантажів. *Наука і правоохорона*. 2012. № 1. С. 181-188.
7. *Адміністративна відповідальність* / Р. Г. Щокін, А. Ю. Ковальчук, І. В. Костенко; під заг. ред. М. Н. Курка. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2015. 148с.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.
9. Колпаков В. К., Гордеев В. В. *Теорія адміністративного проступку*. Монографія. Х.: Харків юридичний, 2016. 344 с.

10. Панасюк О.В. Адміністративно-деліктне право України: теоретичні питання розвитку і реформування : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 ; Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 535 с.
11. *Відповідальність у публічному праві* : монографія / [П.Андрушко, І.Безклубий, Т. Гуржій та ін.] ; за заг. ред. І. Безклубого. К. "Грамота", 2014. 496 с.
12. Гуржій Т.О. Правове регулювання адміністративно-деліктних відносин: перспективи розвитку. *Вісник прокуратури*. 2008. № 8. С. 92-99.
13. Гуржій Т.О. Нормативна регламентація адміністративної відповідальності водіїв за порушення Правил дорожнього руху. *Вісник прокуратури*. 2007. № 7. С. 109-112.
14. Гуржій Т.О. *Адміністративна відповідальність за порушення правил дорожнього руху у світлі законодавчих новел*. Адміністративна реформа та проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів (Сімферополь-Ялта, 11-12 грудня 2008 року). Сімферополь: КЮІ ОДУВС. С. 39-40.
15. Колпаков В. К. *Адміністративно-деліктний правовий феномен* : [монографія] / В. К. Колпаков. К. : Юрінком-Інтер, 2004. 528 с.
16. Колпаков В.К. *Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право)*. К. : Юрінком-Інтер, 2008. 256 с.

УДК 349.2

Пташник І.Р.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права
ПВНЗ «Університет Короля Данила», м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ

Пандемія COVID'19 вплинула на все світове співтовариство. Країни зіткнулись з низкою питань, які до 2020 року не були в достатній мірі дискутованими, дослідженими або врегульованими. Одним з таких питань стала швидка адаптація бізнесу до викликів, які показала пандемія, в сфері працевлаштування та/або виконання роботи.

Саме тому проблеми дистанційної роботи, її правове регулювання, гарантування працівнику, а також роботодавцю дотримання трудових прав набули неабиякої популярності.

Взагалі поняття «дистанційна робота» не є новим, а вперше було використано у 1972 р. американським професором Джеком Ніллесом, який ввів терміни «телекомп'ютинг» і «телеробота» (*telework*), які відтоді поширилися в різних країнах. Окрім них, широко вживають також терміни «теледоступ», «віддалена робота» (*remote work*), «надомна робота» (*home-based work*) та інші. Більше того, США стало першою країною, яка в 1990 р. зробила спробу врегулювати в законодавстві проблеми дистанційної роботи [1, с. 15–61].